

See lehekülg on tõlgitud masintõlkega [Linki]. Masintõlkes võib olla vigu, mis võivad vähendada selgust ja õigsust; ombudsman ei vastuta mis tahes erisuste korral. Kõige usaldusväärsem ja õiguskindlam teave on algversioonis eespoolisel lingil (inglise keel). Lisateave on meie [keele- ja tõlkepoliitikas](#) [Linki].

Otsus juhtumi 297/2013/FOR kohta - Komisjoni ajutise eetikakomitee esimehe väljavahetamine

Otsus

Juhtum 297/2013/FOR - **Alguskuupäev:** {0} 12/03/2013 - **Otsuse kuupäev:** {0} 19/12/2013
- **Asjaomased asutused** Euroopa Komisjon (Institutsiooni poolt lahendatud) | Euroopa Komisjon (Edasine uurimine ei ole põhjendatud) |

Kaebus käsitleb komisjoni ajutise eetikakomitee esimehe ametiaja pikendamist. Eetikakomitee koosneb kolmest inimesest, kes ei tööta komisjonis. Eetikakomitee ülesanne on anda komisjonile nõu komisjoni volinike käitumisjuhendi rakendamisel esilekerkivate eetikaküsimuste kohta. Eelkõige annab see komitee eetikaküsimustes nõu juhul, kui endine volinik soovib tööle naasta.

Ombudsman märkis, et esimees põhjustas huvide konflikti, sest ta töötas ka juristina, kes esindas komisjoni ees erasektori klientide huve. Ombudsman leidis, et komisjon tekitaks esimehe ametiaja pikendamisega olukorra, kus esimees otsustab volinike tulevaste tööväljavaadete üle, samas kui volinikel on oma praegusel ametikohal äärmiselt suur mõju esimehe eraklientide jaoks olulise tähtsusega küsimustele.

Sellest tulenevalt leidis ombudsman, et esimehe erahuvid võivad mõjutada negatiivselt tema ülesannete täitmist eetikakomitee esimehena.

Ombudsmanil ei olnud vaja anda komisjonile soovitusi, sest komisjon vahetas esimehe enne ombudsmani uurimise lõppu välja.

Kaebuse taust

1. Euroopa Komisjon on aluslepingute täitmise järelevalvaja. Aga kes valvab valvurit? Kindlasti teevad seda ELi kohtud ja ombudsman. Komisjon on loonud ka oma kontrolli- ja tasakaalustusmehhanismid. Üks selline mehhanism on komisjoni ajutine eetikakomitee [1] .

Ajutine eetikakomitee, mis koosneb kolmest isikust, kes praegu komisjonis ei tööta, esitab komisjonile arvamusi üldiste eetiliste küsimuste kohta, mis tekivad seoses komisjoni volinike käitumisjuhendi tõlgendamisega [2]. Ajutise eetikakomitee ülesanne on esitada komisjonile ka aramus eetiliste küsimuste kohta, mis võivad tekkida siis, kui volinik soovib pärast komisjonist lahkumist tööle asuda. Komisjon otsustab ajutise eetikakomitee järeldusi arvesse võttes, kas kavandatav töökoht võib kahjustada komisjoni usaldusväärsust [3].

2. 8. veebruaril 2013 kaebasid kaebuse esitajad, kolm vabaühendust nimega LobbyControl, Corporate Europe Observatory ja Corporate Accountability International ombudsmanile ajutise eetikakomitee kolmest liikmest ühe uuesti ametisse nimetamise üle [4]. Nad selgitasid ombudsmanile, et 14. jaanuaril 2013 võtsid nad komisjoniga ühendust, et väljendada muret ajutise eetikakomitee liikme uuesti ametisse nimetamise pärast (kuigi kaebuse esitaja on selle isiku oma avalikes avaldustes selles küsimuses tuvastanud, viitab ombudsman sellele isikule lihtsalt kui liikmele A). Kaebuse esitajad juhtisid komisjonile tähelepanu sellele, et ajutise eetikakomitee asutamist käsitleva komisjoni otsuse artiklis 4 on sätestatud, et ajutise eetikakomitee liikmed peavad tõendama „*sõltumatust, laitmatut ametialast käitumist ning põhjalikke teadmisi komisjoni kehtivast õigusraamistikust ja töömeetoditest*“. Kaebuse esitajad märkisid, et komisjoni pensionile jäänud kõrge ametnik A-liige töötab praegu suure advokaadibüroo heaks, mis pakub oma klientidele lobitöö teenuseid ELi küsimustes. Ta lisas, et õigusbüroo ei ole liitunud komisjoni ja parlamendi läbipaistvusregistriga. Kaebuse esitajad seadsid seega kahtluse alla liikme A sõltumatuse ja ametialase käitumise ning palusid komisjonil uuesti läbi vaadata oma otsus nimetada liige A oma ajutise eetikakomitee liikmeks. Kui komisjon keeldus, pöördusid kaebuse esitajad ombudsmani poole.

Uurimise ese

3. Kaebuse esitajad väidavad, et:

- Komisjoni otsus nimetada tagasi üks ajutise eetikakomitee liikmetest rikub komisjoni 2003. aasta otsuse, millega asutatakse ajutine eetikakomitee, artiklit 4.
- Ajutise eetikakomitee tegevus ei ole piisavalt läbipaistev.

4. Kaebuse esitajad väidavad, et:

- Komisjon peaks nimetatud uuesti ametisse nimetamise tühistama ja nimetama ametisse asendaja, kes vastab sõltumatuse nõudele ja näib seda täitvat.
- Komisjon peaks kehtestama ennetava läbipaistvuspoliitika, mis hõlmab a) ajutise eetikakomitee liikmete elulookirjelduste ja huvide deklaratsioonide avaldamist internetis, nagu see on komisjoni erinõunike puhul; (b) parandada veebipõhist läbipaistvust nii ajutise eetikakomitee liikmete kui ka selle otsuste osas.
- Selleks et tagada volinike eetikast käsitlevate otsuste tõeline sõltumatus, peaks komisjon pikemas perspektiivis moodustama sõltumatu eetikakomitee, millel on laiemad ja paremini määratletud volitused kui olemasoleval komiteel, mis tegeleb peamiselt töösuhtejargsete küsimustega. See komitee peaks olema täiesti sõltumatu ja koosnema avaliku halduse eetika ekspertidest.

Uurimine

5. Kaebuse esitajad esitasid kaebuse ombudsmanile 8. veebruaril 2013. Ombudsman palus komisjonil esitada 30. juuniks 2012 arvamuse kaebuse kohta. Uurimise algatamise kirjas palus ombudsman komisjonil esitada oma märkused järgmiste küsimuste kohta:

1) kas liige A vastab komisjoni 2003. aasta otsuse (millega asutatakse ajutine eetikakomitee) artiklis 4 sätestatud kriteeriumidele, milles sätestatakse, et liikmete ametissenimetamine eeldab nende „sõltumatust, laitmatut ametialast käitumist ning komisjoni kehtiva õigusraamistiku ja töömeetodite tundmist“. Eelkõige palus ombudsman komisjonil kaaluda järgmist:

a) vajadus kaaluda ajutise eetikakomitee selle liikme huvide konfliktide võimalikku ilmnemist;

b) asjaolu, et juriidiline isik, kelle heaks ta töötab, ei ole läbipaistvusregistriga liitunud;

c) tema sõltumatus endiste volinike võimalike huvide konfliktide hindamisel;

d) asjaolu, et komisjon ei ole esitanud teavet eespool nimetatud õigusbüroo klientide kohta.

2) kas ajutise eetikakomitee tegevus ja selle liikmete huvid on piisavalt läbipaistvad.

3) Kas komisjon peaks looma sõltumatu eetikakomitee, millel on laiem ja paremini määratletud mandaat kui olemasolev komitee, mis tegeleb peamiselt töösuhtejärgsete küsimustega.

6. 8. mail 2013 võtsid kaebuse esitajad ühendust ombudsmaniga, et tõstatada uurimisega seotud kaks täiendavat küsimust:

1) liikme A väidetavat rolli OLAFi juurdluses, mis viis volinik Dalli tagasiastumiseni komisjonist;

2) Kaebuse esitaja märkis ka, et ta sai teada, et liige A nõustab advokaadina tubakatööstust. Kaebuse esitajad väidavad, et sellega rikutakse Maailma Terviseorganisatsiooni tubakatoodete tarbimise piiramist käsitleva raamkonventsiooni artikli 5 lõike 3 rakendussuuniseid.

7. Seejärel juhtis ombudsman nendele lisaküsimustele komisjoni tähelepanu ja palus komisjonil käsitleda neid oma arvamuses.

8. Komisjon esitas 23. juulil 2013 ombudsmanile oma arvamuse. Ombudsman edastas komisjoni arvamuse kaebuse esitajatele. Nad esitasid selle arvamuse kohta oma tähelepanekud ombudsmanile 15. septembril 2013.

9. Ombudsman saatis 26. novembril 2013 komisjoni asepresidendile Šefčovičile kirja, milles kirjeldas põhjendusi, mis võiksid toetada võimalikku tulevast komisjonile esitatavat soovitusprojekti, milles palutakse asendada liige A.

10. 18. detsembril 2013 teatas komisjon oma keskpäeva pressiülevaates, et ta on otsustanud asendada liikme A ajutise eetikakomitee liikmena.

Ombudsmani analüüs ja järeldused

A. Väide ja sellega seotud nõuded seoses liikme A tagasinimetamisega ajutisesse eetikakomiteesse

Ombudsmanile esitatud argumendid

11. Kaebuse esitajad väitsid ombudsmanile esitatud kaebuses, et komisjoni otsusega nimetada liige A ajutise eetikakomitee liikmeks rikuti komisjoni 2003. aasta otsuse (millega asutatakse ajutine eetikakomitee) artiklit 4, milles on sätestatud, et liikmete ametisse nimetamiseks on vaja „sõltumatust, laitmatut ametialast käitumist ning põhjalikke teadmisi komisjoni kehtivast õigusraamistikust ja töömeetoditest“. Kaebuse esitajad väitsid, et liikmel A ei ole nende kriteeriumide täitmiseks vajalikku sõltumatust ega laitmatut ametialast käitumist.

12. Kaebuse esitajad märkisid, et liige A on praegu suure rahvusvahelise advokaadibüroo jurist/lobbyist. Nad lisasid, et advokaadibüroo veebisait, kus ta töötab, teavitab potentsiaalseid kliente sellest, et advokaadibüroo pakub „mitmet õiguslikku ja poliitilist oskusteavet“ ning et advokaadibüroo võib aidata „läheneda valitsusele või ELi institutsioonidele, andes nõu parlamentaarses ja poliitilises protsessis ning koostades ja esitades muudatusettepanekuid kavandatava õigusakti kohta“. Advokaadibüroo veebisaidil kirjeldati ka liikme A spetsialiseerumist Euroopa Komisjoni poliitikale, ühenduse õigusele ja konkurentsioigusele, kaubandusele, pangandusele, maksustamisele ja valitsuse suhetele ning avalikule korrale. Kaebuse esitaja väitis, et mõiste „valitsussuhted ja avalik kord“ on lobitöö teenuste sünonüümid.

13. Kaebuse esitajad lisasid, et kui liige A lahkus 2007. aastal oma ametikohalt komisjonis, et töötada advokaadibüroos, kiitis komisjon heaks tema kolimise advokaadibüroosse tingimusel, et ta ei tee lobitööd endistele kolleegidele ega tegele juhtumitega, mis on seotud tema eelmise osakonnaga ühe aasta jooksul. Kaebuse esitajad märkisid ka, et advokaadibüroo, kus liige A töötab, ei ole registreeritud ELi vabatahtlikus läbipaistvusregistris, hoolimata asjaolust, et ta pakub lobitöö teenuseid. See tähendab kaebuse esitajate sõnul, et on võimatu näha, milliste klientide jaoks liige A ja tema kolleegid töötavad. Kaebuse esitajad jõudsid seejärel järeldusele, et asjaolu, et liige A töötab advokaadibüroos, mis pakub lobitöö teenuseid, kuid kes ei ole läbipaistvusregistriga liitunud, seab kahtluse alla, kas liikmel A on eetika ja lobitöö valdkonnas „ebatäiuslik ametialane käitumine“.

14. Kaebuse esitajad tõid näiteid liikme A kohtumisest komisjoni õigustalituse ametnikega 2011. aasta septembris ja 2012. aasta septembris, et esindada tubakaettevõtja huve. Kaebuse esitajad teatasid ombudsmanile, et komisjon oli kaebuse esitajatele kirjalikult teatanud, et parlamendiliikme A kontaktid komisjoni õigustalitusega piirduvad tubakadirektiiviga seotud

õigusküsimustega ning et seetõttu ei kujuta need kontaktid endast lobitööd. Sellega seoses märkisid kaebuse esitajad, et lobitöös on vaja õiguslast oskusteavet ja seda kasutatakse kogu aeg ning õiguskeele kasutamine või õigusliku teksti tõlgendamise üle vaidlemine on ühine lobitöö strateegia.

15. Kaebuse esitajad väitsid, et liikme A roll tubakatootjat (ja teisi ärikliente) esindades tekitab kahtlusi seoses tema sõltumatusega ja tema suutlikkusega põhjalikult hinnata võimalikke huvide konflikte ning otsustada, kas erasektori lobitööle siirduvad endised volinikud on asjakohased või mitte, kas tuleks kehtestada tingimusi ja piiranguid ning kui jah, siis millised. Kaebuse esitajad väitsid, et seoses rolliga eetilises nõuandvas organis, mille usaldusväärsus ja läbipaistvus on ülimalt olulised üldsuse usalduse jaoks Euroopa Komisjoni vastu, on eriti oluline huvide konflikti ilmumine. Kaebuse esitaja sõnul on täiesti mõistlik pidada seda „väga tähelepanuväärseks“, et liige A võib oma rollilt ad hoc eetikakomitees üle minna oma rollile eraklientide esindamisel ELi küsimustes. Nad väidavad, et see tõstatab kindlasti küsimusi liikme A sõltumatuse kohta „ELi kõrgeima eetikanõunikuna“.

16. Kaebuse esitajad väitsid, et kuna ei ole mõeldav, et puudub muu näitaja, millel on asjakohased teadmised, kuid ilma sellise vaidlustatud sõltumatuse ja ametialase käitumiseta, kes võiks olla ad hoc eetikakomitees, ei ole põhjendatud määrata liige A sellele ametikohale tagasi.

17. Kaebuse esitajad väitsid seejärel, et kuigi ajutisel eetikakomiteel ei ole veel palutud hinnata muid eetilisi küsimusi peale volinike ametiajajärgse töösuhte, ei tähenda see, et tal ei ole selleks potentsiaali. Nad väitsid, et näiteks kui küsimused, mis viisid volinik Dalli tagasiastumiseni, oleks üle antud ajutisele eetikakomiteele, mitte OLAFile, oleks liige A, kes esindab tubakaettevõtjat, hinnanud juhtumit, mis keskendub sellele, mida kaebuse esitaja nimetab „tubakatööstuse lobitöö skandaaliks“. Nad märkisid, et kui komisjon otsustab kasutada võimalust küsida ajutiselt eetikakomiteelt nõu laiemate eetikaküsimuste kohta (st juhtumid, mis ei ole seotud üksnes töösuhtejärgsete huvide konfliktidega), siis muutub liikme A sõltumatus kohe küsimuseks, eriti seni, kuni jääb ebaselgeks, kes on liikme A kliendid ja advokaadibüroo, mille heaks ta töötab.

18. Seejärel nõudsid kaebuse esitajad, et komisjon oleks pidanud hindama liiget A võimalike huvide konfliktide suhtes. Teadmata, kelle huve liige A esindab, ei ole selge, kuidas komisjon oleks saanud seda teha.

19. Kaebuse esitajad märkisid ka, et komisjon vastas nende muredele, märkides järgmist:

„Liikme A tegevus õigusnõustajana õigusbüroos, mis osutab teenuseid muu hulgas Euroopa õiguse valdkonnas, ei mõjuta tema sõltumatust ajutise eetikakomitee liikmena. Asjaolu, et [suur tubakaettevõtja] on üks paljudest [advokaadibüroo nimi] klientidest ja et [liige A] on andnud sellele äriühingule õiguslast nõu, ei mõjuta ajutise eetikakomitee ega [liikme A] sõltumatust oma volituste täitmisel selle komitee liikmena. Äriühingutele õigusnõu andmisel on [liige A] kohustatud järgima juristi kutseala suhtes kohaldatavaid eeskirju. Komitee liikmena tegutsedes ja koos teiste liikmetega komisjonile esitatavate arvamuste koostamisel osaleb ta täiesti sõltumatult. Komitee liikmete volitusi pikendati nende põhjalike teadmiste tõttu ELi

institutsioonidest ja nende varasemast sõltumatuse tõendamisest selles rollis. Komisjon on kindel, et kui mõni komitee liige seisab silmitsi huvide konflikti ohuga, mis kahjustab tema sõltumatust oma volituste täitmisel, teavitab ta sellest viivitamata teisi komitee ja komisjoni liikmeid, et kaitsta komitee erapooletust ja sõltumatust.“

20. Kaebuse esitajad väitsid, et see vastus näitab, et komisjon tugineb täielikult ajutise eetikakomitee liikmete „eeldatavale aususele“, mis on just see, mis on küsimus. Nad väitsid, et seetõttu ei pea nad seda vastust piisavaks.

21. Lisaks märkisid kaebuse esitajad seoses komisjoni vastuses esitatud avaldusega ajutise eetikakomitee liikmete varasema sõltumatuse tõendamise kohta, et ajutine eetikakomitee, mida juhtis liige A, ei olnud viimase kolme aasta jooksul võtnud sellist ranget lähenemisviisi pöördukse efekti juhtumite reguleerimisele, mis õigustaks sellist väidet.

22. Seoses komisjoni vastuses esitatud avaldusega, et ajutise eetikakomitee liikmed „teavitavad viivitamata teisi komitee liikmeid ja komisjoni, kui neil tekib huvide konflikti oht“, märkisid kaebuse esitajad, et ei ole selge, kas see on lihtsalt optimistlik eeldus või kas on olemas sise-eeskirjad, mis sätestavad, millal ja kuidas liikmed seda tegema peavad. Kaebuse esitajad väitsid, et ei ole selge, kas seda on juhtunud üheksa aasta jooksul alates ajutise eetikakomitee loomisest. Kui ei, märkisid nad, et komisjoni avaldus ei ole kaugeltki rahustav. Nad lisasid, et ajutise eetikakomitee liikmete vabatahtlikule algatusele tuginemine ei ole kindlasti piisav, et vältida huvide konflikti ohtu ja tagada ajutise eetikakomitee liikmete sõltumatus.

23. Kaebuse esitajad viitasid ka komisjonile esitatud küsimusele, kas liige A on ajutise eetikakomitee liikmena nõustanud mis tahes otsuseid, mis on seotud endiste volinikega, kes kolisid äriühingutesse, kes olid selle advokaadibüroo kliendid, kus liige A töötas. Kaebuse esitaja väitel kujutaks see endast liikme A jaoks selget huvide konflikti. Komisjon märkis siiski, et tal „ei ole teavet ühegi advokaadibüroo kohta, kes nõustab äriühinguid, kes võivad võtta tööle endised volinikud“. Samuti märkisid nad, et „asjaolu, et üks eraõiguslikest üksustest, mille heaks endine volinik praegu töötab, võib olla ühe või teise õigusbüroo klient, ei too kaasa huvide konflikti või vastuolu asutamislepingust või volinike käitumisjuhendist tulenevate kohustustega.“ Kaebajad väitsid, et nad ei usu, et see oleks rahuldav vastus. On üsna ilmne, et kui volinik soovib kolida ettevõttesse, mis on selle äriühingu eraklient, mille heaks liige A töötab, esineb esmapilgul huvide konflikti oht.

24. 8. mail 2013 võtsid kaebuse esitajad ombudsmaniga ühendust, et tõstatada ombudsmani uurimisega seotud lisaküsimusi. Seejärel juhtis ombudsman nendele lisaküsimustele komisjoni tähelepanu ja palus komisjonil käsitleda neid oma arvamuses. Kokkuvõttes teatasid kaebuse esitajad ombudsmanile, et lekkinud OLAFi aruandest küsimuste kohta, mis viisid endise voliniku Dalli tagasiastumiseni, on ilmnunud täiendavaid tõendeid, mis lisasid nende murele, et liikme A liikmesus ajutises eetikakomitees on poliitiliselt vastuvõetamatu ja moraalselt vastuvõetamatu. Nad märkisid, et OLAFi aruandest ilmneb, et OLAFi juurdluse käivitas Euroopa Komisjonile kaebuse esitanud tubakaettevõtja ning et seda tubakaettevõtjat abistas liige A (kes lõi sellega seoses kontakti komisjoni väga kõrge ametnikuga). Kaebuse esitajad väidavad seega, et parlamendiliige A etendas kesket rolli sündmustes, mis viisid endise voliniku Dalli

tagasiastumiseni. See roll illustreerib nende sõnul vastuvõetamatut huvide konflikti järgmistel viisidel.

25. Kaebuse esitajad märkisid, et tubakaettevõtte võttis ühendust liikmega A, et saada nõu, kuidas seda küsimust käsitleda, kuna tegemist oli liikme A kliendiga. Seejärel võttis liige A ühendust väga kõrge ametnikuga, kes omakorda edastas kaebuse OLAFi. Kogu selle aja jooksul osales liige A ajutises eetikakomitees, mille ülesanne ei ole mitte ainult nõustada volinikke, kes võtavad tööpakkumisi vastu, kui nad komisjonist lahkuvad, vaid paluda ka komisjoni presidendil esitada arvamusi volinike käitumisjuhendi tõlgendamisega seotud üldiste eetiliste küsimuste kohta. Seetõttu on kaebuse esitajate väitel mõeldav, et komisjoni president oleks võinud suunata tubakatootja kaebuse ajutisele eetikakomiteele. See oleks tekitanud liikmele A absurdse huvide konflikti.

26. Kaebuse esitajad väitsid, et teave liikme A rolli kohta (mida kaebuse esitajad nimetavad) „Dalli afääris“, mis paljastati lekkinud OLAFi aruandes, rõhutab kaebuse esitajate esialgset muret, et kui tegemist on eetilise nõuandva organiga, mille usaldusväärsus ja läbipaistvus on üldsuse usalduse jaoks komisjoni vastu ülimalt olulised, on eriti oluline huvide konfliktide ilmumine. Nad lisasid, et kuna liige A töötab lobitöös/õigusfirmas, kus on avalikustamata ärikliendid, on tema sõltumatus põhimõtteliselt küsitav, nagu ka tema suutlikkus anda komisjonile asjakohast nõu pöördumise efektiivsusega seotud huvide konfliktide ja volinike käitumisjuhendi tõlgendamisega seotud üldiste eetiliste küsimuste kohta. Sellega seoses nõudsid kaebuse esitajad taas, et komisjon tühistaks liikme A uuesti ametisse nimetamise ajutise eetikakomitee liikmeks.

27. Kui kaebuse esitajad juhtisid komisjoni tähelepanu lekkinud OLAFi aruandest tulenevatele probleemidele, vastas komisjon kaebuse esitajatele vahetult 19. juunil 2013. Kaebuse esitajad esitasid ombudsmanile koopia komisjoni kirjast, mis lisati ombudsmani toimikusse. Selles kirjas märkis komisjon, et liikmel A ei olnud OLAFi endise voliniku Dalliga seotud juurdlikes mingit rolli. Komisjon teatas, et liige A võttis 2012. aasta mais ühendust komisjoni kõrgema ametnikuga, et küsida, kuidas tubakatootja saaks komisjoni ametlikult oma muredest teavitada. Sellest ajast alates ei osalenud komisjon, liige A, selles küsimuses. Komisjoni sõnul ei olnud tema rollile ajutise eetikakomitee liikmena mingit mõju ega seost ning ei olnud põhjust teda ametisse tagasi nimetada. Seejärel märkis komisjon, et ajutisel eetikakomiteel on eriline roll, milleks on nõustada volinike poolt teatava aja jooksul pärast komisjonist lahkumist tööle võetud tööhõivet ja volinike käitumisjuhendiga seotud üldisi eetikaküsimusi. Seejärel märkis ta, et kui komisjon sai tubakaettevõtja kaebuse, saadeti see OLAFi, kes on selliste kaebuste käsitlemiseks sobiv organ. Komisjoni väitel ei saa selliseid küsimusi kunagi suunata ajutisele eetikakomiteele. Seega ei tekkinud kunagi võimaliku huvide konflikti küsimust. Lõpetuseks märkis komisjon, et ta ei kavatse liikme A nimetamist ajutisesse eetikakomiteesse tagasi võtta.

28. Ombudsmanile saadetud arvamuses kinnitas komisjon kõigepealt kõik komisjoni peasekretäri 28. jaanuari 2013. aasta vastuses kaebuse esitajale esitatud märkused. Seejärel arendas ta välja teatud arvu punkte, nagu nõudis Euroopa Ombudsman.

29. Seoses komisjoni seisukohaga vajaduse kohta vältida liikme A-ga seotud huvide konflikti

ilmnemist märkis komisjon, et ta on pühendunud eetika ja läbipaistvuse edendamisele. Ta lisas, et ta on kehtestanud poliitika huvide konfliktide probleemi tõhusaks haldamiseks ja huvide konfliktide ilmnemise vältimiseks. Komisjon ei jaga siiski kaebuse esitaja muret seoses võimaliku huvide konflikti ilmnemisega, mis on seotud ajutise eetikakomitee kolme liikmega.

30. Komisjon märkis, et kaebuse esitajad leiavad, et ajutine eetikakomitee ei vasta ilmselt vajalikele sõltumatuse nõuetele. Komisjon rõhutas siiski, et kaebuse esitajad ei esita oma hinnangut/kahtlust toetavaid täpseid asjaolusid. Selleks et tuvastada huvide konflikti ilmnemine, tuleb märkida, millises olukorras ja mil määral selline huvide konflikt esineb. Kaebuse esitaja ei ole esitanud ühtegi faktilist asjaolu, mis kinnitaks tegelikku või ilmset huvide konflikti seoses ajutise eetikakomitee poolt hinnatud olukordadega ja tema arvamustega endiste volinike ametijärgse tegevuse kohta.

31. Lisaks märkis ta, et ajutise eetikakomitee liikmeteks valitud kolme isiku karjäär ja profiil on üle igasuguse kahtluse. Komisjon märkis, et ta ei saa nõustuda kaebuse esitajate seisukohaga, milleks on seada kahtluse alla ajutise eetikakomitee liikmete terviklikkus [5] ja mis tugineb huvide konflikti ilmnemisele, esitamata põhjendusi. Seega lükkab komisjon tagasi kaebuse esitaja poolt esile toodud segaduse ajutise eetikakomitee liikme aususe ja teatud klientidele õigusnõustamise võimaluse vahel.

32. Seoses komisjoni seisukohaga selle kohta, et advokaadibüroo, mille heaks liige A töötab, ei ole läbipaistvusregistriga liitunud, märkis komisjon, et nii komisjon kui ka Euroopa Parlament julgustavad neid, kes soovivad osaleda Euroopa otsustusprotsessis, registreeruma vabatahtlikult läbipaistvusregistris. Läbipaistvusregistris registreerimine ei ole siiski kohustuslik. Seetõttu ei saa asjaolu, et advokaadibüroo ei ole end registreerinud, iseenesest pidada asjaoluks, mis seab kahtluse alla nende advokaadibüroode juures töötavate advokaatide sõltumatuse ja aususe.

33. Mis puudutab komisjoni seisukohta seoses liikme A sõltumatusega endiste volinike võimalike huvide konfliktide hindamisel, siis märkis komisjon, et ajutine eetikakomitee on kolmeliikmeline organ, mis tegutseb kollegiaalselt ja kelle ülesanne on peamiselt hinnata, kas endiste volinike kavandatud ametijärgne tegevus on kooskõlas asutamislepinguga ja volinike käitumisjuhendiga. Komisjoni arvates ei ole (kaebuse esitajad) esitanud ühtegi tõendit, mis kinnitaks tegelike või ilmsete huvide konfliktide olemasolu seoses ajutise eetikakomitee poolt hinnatud olukordadega ja komisjoni arvamustega endiste volinike ametijärgse tegevuse kohta.

34. Seejärel märkis komisjon, et ajutise eetikakomitee liikmed tegutsevad täiesti sõltumatult ning aitavad kaasa ajutise eetikakomitee analüüsile ja arvamustele, pidades silmas üksnes ajutise eetikakomitee pädevust ja vajadust hinnata endiste volinike ametijärgse tegevuse vastavust aluslepingutele ja volinike käitumisjuhendile. Ei ole mingit seost ega sekkumist ajutise eetikakomitee menetluse ja mis tahes kutsetegevuse vahel, mis pakub advokaadina õigusnõu advokaadibüroo klientidele.

35. Kaebuse esitajate väite kohta, et komisjonil puudus teave selle advokaadibüroo klientide kohta, kus liige A töötas, märkis komisjon, et ta ei näe põhjust muretsemiseks, mis oleks seotud

asjaoluga, et teda ei teavitata kõnealuse advokaadibüroo klientide identiteedist. Ta märkis, et nagu komisjon kaebuse esitajale juba selgitas, on huvide konflikti oht, mis tuleb volinike ametijärgse tegevuse puhul välistada, seotud volinike varasemate portfelliidega. Asjaolu, et üks eraõiguslikest üksustest, mille heaks endine volinik praegu töötab, võib olla ühe või teise õigusbüroo klient, ei too kaasa huvide konflikti või vastuolu asutamislepingus või volinike käitumisjuhendis sätestatud kohustustega. Lisaks teevad kaebuse esitajad selle väite hüpoteetiliseks võimaluseks, esitamata ühtegi konkreetset elementi, mis võiks näidata konkreetset konflikti ajutise eetikakomitee liikmega.

36. Oma märkustes komisjoni arvamuse kohta kordasid kaebuse esitajad kõigepealt, et nende kaebus puudutab eelkõige nõuet, et ajutise eetikakomitee liikmed peavad olema sõltumatud ja laitmatu ametialase käitumise kohta. Kaebuse esitaja arvates rikkus liige A uuesti ametisse nimetamist seda nõuet.

37. Seejärel selgitas kaebuse esitaja, et tema kaebus puudutab ainult ühte komitee liiget, liiget A, mitte ajutist eetikakomiteed tervikuna [6] .

38. Kaebuse esitaja märkis seejärel, et vastavalt OECD määratlusele huvide konflikti kohta [7] tuleks tegeleda huvide konflikti ohuga. Selles kontekstis ei ole asjakohane nõuda tõendamist selle kohta, et teatud liiki kuritarvitus on tegelikult toimunud. Teisisõnu on huvide konfliktide puhul asjakohane ettevaatusprintsipiil põhinev lähenemisviis. Sellise organi puhul nagu ajutine eetikakomitee peaks komisjon huvide konfliktide puhul kasutama eriti madala riskitasemega ettevaatusprintsipi.

39. Seejärel väitsid kaebuse esitajad, et liikme A ametialane roll ei ole kooskõlas tema rolliga ajutises eetikakomitees. Nad rõhutasid, et huvide konflikti oht tekib siis, kui liige A täidab mõlemat rolli. Seega ei ole liige A sobiv kandidaat ajutise eetikakomitee liikmeks.

40. Kaebuse esitajad väitsid, et nad ei ole püüdnud esitada ega pea vajalikuks esitada täpseid asjaolusid, mis tõendaksid konkreetset huvide konflikti juhtumit seoses olukorraga, mida liige A on hinnanud, või arvamusi, mis on esitatud ajutise eetikakomitee liikmena. Kaebuse esitajad väidavad, et huvide konflikti oht tekib siis, kui liige A, kes töötab valitsuse suhetele spetsialiseerunud advokaadibüroos ja esindab äriklientide huve oma endistele kolleegidele komisjonis, vastutab ka huvide konfliktide ohu hindamise eest, kui volinikud asuvad tööle tööstuses või lobitöös.

41. Lisaks märkisid kaebuse esitajad, et komisjon on seisukohal, et kui puuduvad tõendatud faktid, mis näitaksid tegelikku huvide konflikti, ei saa sellist juhtumit esineda. Kaebuse esitajad väidavad, et see on põhjendamatult piirav tõendamiskohustus. Nii avaliku ajakirjanduse kui ka ELi kodanike seisukohast, kes on väljendanud oma umbusaldust parlamendiliikme A ametisse nimetamisel, näib olevat üsna ilmne huvide konflikti oht, kui korporatiivne advokaat/lobbyist, kes on teadaolevalt kohtunud oma endiste komisjoni kolleegidega klientide nimel, nimetatakse eetikakomiteesse, mille ülesanne on hinnata pöördukse juhtumite eetilist mõju (ja sellest kaugemale).

42. Kaebuse esitajate sõnul näib selle järelduseni viivat ka õiguslik perspektiiv. 2008. aastal kehtestas komisjon vastavalt personalieeskirjade artiklile 16, mis käsitleb töösuhetajargsete huvide konfliktide vältimist, teatavad piirangud parlamendiliikme A tööle siirdumisele suurde advokaadibüroosse, nimelt mitte sekkuda asjadesse või toimikutesse, mida käsitles parlamendiliige A komisjoni teenistuses ajal, mil liige A oli selle teenistuse eest vastutav, ning hoidus ühe aasta jooksul igasugusest ametialasest kontaktist endiste kolleegidega. Kaebuse esitajate sõnul kehtestati need piirangud ilmselt seetõttu, et komisjon tunnistas, et on olemas oht, et tema uus töökoht peamises õigusbüroos tekitab konflikti komisjoni õigustatud huvidega.

43. Seoses komisjoni märkusega, et „... ajutise eetikakomitee liikmeteks valitud kolme isiku karjäär ja profiil on üle igasuguse kahtluse ning komisjon ei saa nõustuda kaebuse esitaja seisukohaga seada kahtluse alla nende ausus...“, märkisid kaebuse esitajad, et nad leiavad, et ajutise eetikakomitee liikmed on kuidagi „üle igasuguse kahtluse“, mis on äärmiselt üllatav ja raske kaitsta. Kui komisjon võiks lihtsalt tugineda üksikisiku moraalsele võimatusele, see tähendab sellele, et isik võib olla „kahtlusest kõrgemal“, siis ei ole eetikakomiteesse kuulumiseks vaja mingeid eeskirju ega suuniseid. Kaebuse esitajad rõhutasid seejärel, et nende kaebus puudutab liikme A tagasinimetamise asjakohasust ajutises eetikakomitees ja et komisjon rikub sellega ajutise eetikakomitee liikmesuse eeskirju.“ Nende kaebus ei ole seotud liikme A isiklike eetiliste volitustega.

44. Seoses komisjoni seisukohaga, et ajutise eetikakomitee liikmed tegutsevad täiesti sõltumatult ning aitavad kaasa ajutise eetikakomitee analüüsile ja arvamustele, pidades silmas üksnes ajutise eetikakomitee pädevust ja vajadust hinnata endiste volinike ametijärgse tegevuse vastavust aluslepingutele ja volinike käitumisjuhendile, ning et puudub seos ega sekkumine ajutise eetikakomitee menetluste ja advokaadibüroo klientidele õigusnõu andva mis tahes kutsealase tegevuse vahel, märkisid kaebuse esitajad, et need seisukohad näivad taas olevat eelduseks veendumusele, et liige A on moraalselt vältimatu. Komisjon lihtsalt kinnitab, et liige A tegutseb täiesti sõltumatult, ilma muid huvisid arvestamata. Kaebuse esitajad küsisid, mille alusel saab komisjon selles kindel olla? Kas kaebuse esitajad küsisid, et komisjon on iga ajutise eetikakomitee arvamust üksikasjalikult uurinud ja viidanud neile ristviidetega liikme A advokaadibüroo klientide täieliku nimekirjaga, et teha kindlaks, et need ei kattu?

45. Kaebuse esitajad märkisid ka, et komisjon ise paljastas, et liige A kohtus kaks korda õigustalitusega, et esitada õiguslikke seisukohti kavandatava tubakatoodete direktiivi kohta, kusjuures kliendiks on tubakaettevõtja. Seda tehes esitas liige A kaebuse esitajate sõnul õigusliku seisukoha konkreetse seaduseelnõu kohta avalikku poliitikat kujundavale organile kliendi nimel, kellel on selle konkreetse direktiivi sisus sügavad ärihuvivid. Kaebuse esitajad rõhutasid seejärel, et iga advokaat või õigussüsteemi või poliitikakujundamise maailmaga tuttav isik teab, et nii lepingu kui ka kohtupraktika on avatud erinevatele ja sageli vastuolulistele õiguslikele tõlgendustele. Ja osa sellest, mida liikme A advokaadibüroo teeb, on pakkuda ja osutada klientidele selliseid lobitööteenuseid, viidates nendele teenustele kui „valitsussuhetele“ ja „avalikule korrale“ (millele liige A on spetsialiseerunud). Nende teenuste hulka kuulub pakkumine esindada riigiametnikele kehtiva või kavandatava seaduse õiguslikku tõlgendust, mis on soodne ärikliendi huvidele. Kõnealune advokaadibüroo reklaamib seda liiki teenust oma veebisaidil „poliitiline toetusstrateegia“ lehel, mis ütleb potentsiaalsetele klientidele, et „võite

silmitsi seista õigusliku arengu või poliitilise otsuse väljavaadetega, mis ohustavad teie ettevõtte olemust“ ning et kõnealune advokaadibüroo saab aidata „seaduste ja poliitika kujundamisel, nagu see areneb“, „lähenedes valitsusele või ELi institutsioonidele“.

46. Kaebuse esitajad kommenteerisid ka komisjoni seisukohta, et liikmel A ei olnud mingit rolli OLAFi juurdluse algatamisel seoses endise volinik Dalliga. Kaebuse esitajad märkisid, et OLAFi aruande kohaselt tunnistas tubakaettevõtja, kes teavitas komisjoni oma muredest seoses endise volinik Dalliga, et nad „võtsid nõu saamiseks ühendust parlamendiliikmega A (õigusbüroo nimi). Meie palvel võttis ta ühendust (komisjoni vanemametnik) ja esitasime selle kohta kirjaliku aruande.“ See näitab, et tubakaettevõtte võttis ühendust parlamendiliikmega A kui advokaadi/lobbyistiga. Nad väitsid, et nad teevad selle järelduse põhjusel, et ei ole tavaline, et suurettevõtte saab tasuta nõu rahvusvahelistelt õigusbüroodelt; see on tavaliselt klient, et selline ettevõtte otsib ja saab sellist nõu.

47. Oma seisukoha kokkuvõttes väitsid kaebuse esitajad, et nad ei usu, et komisjoni arvamus on nende kaebuses esitatud punkte ja argumente ümber lükanud. Nende arvates on nende etteheide tervikuna põhjendatud. Nad rõhutasid, et ei ole asjakohane, et endine komisjoni ametnik, kes esindab nüüd äriklientide huve, annaks nõu volinike ametijärgse tegevuse eetiliste tagajärgede kohta. Arvestades tema konkureerivaid rolle, rõhutasid nad, et liikme A liikmesus ajutises eetikakomitees kujutab endast huvide konflikti ohtu.

Ombudsmani hinnang

48. Ombudsman märgib kõigepealt, et kaebuse esitaja ei sea kahtluse alla liikme A isiklikku eetilist pädevust (vt eespool punkt 43). Ombudsman rõhutab samuti, et tema uurimine ei puuduta parlamendiliikme A isiklike eetilisi volitusi. Nagu nähtub allpool esitatud analüüsist, ei ole liikme A isiklikud eetilised volitused selle küsimuse analüüsimisel asjakohased.

49. Ajutise eetikakomitee loomist käsitleva komisjoni otsuse artiklis 4 on sätestatud, et ajutise eetikakomitee liikmete ametissenimetamine eeldab nende „*sõltumatust, laitmatut ametialast käitumist ning komisjoni kehtiva õigusraamistiku ja töömeetodite tundmist*“. [8] Komisjon on kohustatud tagama, et kõik ajutise eetikakomitee liikmed vastavad nendele kriteeriumidele.

50. Sõltumatuse mõiste, nagu seda kasutatakse ajutise eetikakomitee loomist käsitlevas komisjoni otsuses, hõlmab vajadust tagada, et kõik ajutise eetikakomitee liikmed ei satuks huvide konflikti.

51. OECD on määratlenud huvide konflikti kui „*konflikti ametiisiku avalike kohustuste ja erahuvide vahel, milles ametiisikul on eraisikute huvid, mis võivad sobimatult mõjutada nende ametikohustuste ja kohustuste täitmist*“. Ombudsman peab seda määratlust käesoleva uurimise jaoks sobivaks. Ta märgib, et mõistet „avalik ametnik“ tuleks mõista nii, et seda kohaldatakse ajutise eetikakomitee liikmete suhtes, kui nad täidavad oma ülesandeid ajutise eetikakomitee liikmetena.

52. Ombudsman märgib, et komisjon väitis (vt eespool punkt 30), et kaebuse esitaja väite säilitamiseks oleks vaja märkida „millises olukorras“ ja „millises ulatuses“ selline huvide konflikt. Seejärel lisas ta, et kaebuse esitaja ei esitanud ühtegi faktilist asjaolu, mis tõendaks tegelikku või ilmset huvide konflikti.

53. Ombudsman rõhutab kõigepealt, et ajutise eetikakomitee liikmega seotud huvide konflikt oleks problemaatiline sõltumata selle ulatusest.

54. Seoses olukordadega, kus selline huvide konflikt esineb, märgib ombudsman, et kaebuse esitaja väidab, et liige A tegutseb suure advokaadibüroo advokaadina „lobistidena“. Komisjon vaidlustab liikme A töö kirjelduse. Ombudsman märgib siiski, et olenemata sellest, kas väljendit „lobbyist“ saab kasutada liikme A töö kirjeldamiseks, ei ole vaidlust selles, et liige A esindab komisjoniga ühendust võttes erahuve. Ombudsman märgib, et kaebuse esitajad tõid näiteid liikme A kohtumisest komisjoni õigustalituse ametnikega 2011. aasta septembris ja 2012. aasta septembris, kes esindasid tubakaettevõtte huve. Komisjon ei vaidle sellele faktiväitele vastu, vaid rõhutab lihtsalt, et liikme A kontaktid komisjoni õigustalitusega piirdusid „tubakadirektiiviga“ seotud õigusküsimustega ning et seetõttu ei kujuta need kontaktid endast lobitööd. Kokkuvõttes ei ole vaidlust selles, et liige A võttis komisjonis ühendust eraõiguslike isikute huve esindavate komisjoni talitustega.

55. Isegi kui parlamendiliikme A sellist (seaduslikku) esindustööd ei nimetata lobitööks, on see järgmistel põhjustel problemaatiline.

56. Ombudsman märgib veel kord, et tegelik huvide konflikt on olemas siis, kui esineb „konflikt ametiisiku avalike ülesannete ja erahuvide vahel, milles ametiisikul on eraisikute huvid, mis võivad sobimatult mõjutada nende ametikohustuste ja kohustuste täitmist“ (kohtujuristi kursiiv). See, kas ametnik tegelikult muudab oma käitumist huvide konflikti tõttu, ei oma tähtsust küsimuses, kas ametniku erahuvide ja avalike huvide vahel on huvide konflikt, mis võib sobimatult mõjutada selle isiku ametikohustuste ja kohustuste täitmist. Huvide konflikti olemasolu kindlakstegemisel on kesksel kohal väljavaade või isegi tõenäosus, et ametiisiku käitumist võivad mõjutada erahuvid. Kuigi mis tahes konkreetne näide huvide konfliktist, mis tegelikult muudab ametniku käitumist, oleks tõepoolest väga tõsine, ei oma huvide konflikti olemasolu või puudumise osas tähtsust asjaolu, et sellist näidet ei ole tõendatud.

57. Seega ei ole oluline, et komisjon pakuks kaebuse esitajatele, et nad ei ole esitanud ühtegi faktilist asjaolu, mis kinnitaks tegelikku või ilmset huvide konflikti ajutise eetikakomitee poolt (juba) hinnatud olukordades (vt eespool punkt 30). Ombudsman märgib, et võib juhtuda, et kõiki selliseid olukordi hinnati õigesti.

58. Pigem on asjakohane küsida, kas liikme A poolt esindatavate erahuvide laad võib mõjutada otsust, mis tehakse seoses tema rolliga ajutises eetikakomitees.

59. Mis puudutab liikme A rolli eripära erasektoris, siis mõistab ombudsman liikme A esindavat õigusala tööd, ulatudes lihtsalt teabe kogumisest komisjoni ametnikelt kliendi nimel kuni komisjoni ametnike veenamiseni kliendi nimel õiguslikus argumendis. Selleks et edukalt täita

komisjonis klientide (õiguslikke) huve esindavat tööd, vajab liige A kõigepealt juurdepääsu komisjoni töötajatele. Tõepoolest, liige A on varem sellist juurdepääsu taotlenud ja saanud ning tõenäoliselt jätkab seda ka edaspidi. Kuigi igal üldsuse esindajal peaks kindlasti olema lubatud küsida komisjoni töötajatelt koosolekuid, on mõistlik arvata, et juurdepääsu **taset**, mida isik on valesti mõjutanud, *võib* asjaolu, et sellel isikul on märkimisväärne mõju volinike tööalastele väljavaadetele pärast ametiaja lõppu, mõjutada. Kokkuvõttes paneb asjaolu, et liige A osaleb volinike tööväljavaadete kindlaksmääramisel, märkimisväärse koormuse komisjoni töötajatele, kes kohtuvad parlamendiliikmega A eraisikuna kliente esindava advokaadina.

60. Kokkuvõttes on mõeldav, et teatud teenistujad ei soovi keelduda kohtumisest liikmega A, arvestades tema jätkuvat rolli ajutises eetikakomitees.

61. Samuti ei saa välistada, et konkreetsetes küsimustes ei ole töötajad vähem valmis tagasi lükkama parlamendiliikme A esitatud argumente, kui ta teeb oma tööd klientide (juriidiliste) huvide esindamisel komisjonis.

62. Samuti võivad töötajad olla vähem valmis mitte andma, kui parlamendiliige A seda palub, kasulikku teavet ja teavet komisjoni töö kohta.

63. Kokkuvõttes paneb ka asjaolu, et parlamendiliige A osaleb volinike tööväljavaadete kindlaksmääramisel, märkimisväärse koormuse komisjoni töötajatele, kes kohtuvad parlamendiliikmega A eraisikuna kliente esindava advokaadina.

64. Ainuüksi asjaolu, et sellised *ohud* on olemas, on problemaatiline. Ei piisa märkimisest, et eespool nimetatud võimalikke stsenaariume ei ole (veel) esinenud. Pigem piisab märkimisest, et on mõistlik karta, et need *võivad* tekkida, arvestades erahuve esindava liikme A rolli olemust ja tema rolli ajutises eetikakomitees.

65. Eespool nimetatud võimalikud stsenaariumid mõjutavad otseselt selle kindlakstegemist, kas liige A ise on huvide konfliktis. A-liikme nimetamisega ajutisesse eetikakomiteesse asetab komisjon liikme A enda olukorda, kus ta teeb otsuse nende isikute tööväljavaadete kohta, kes võisid olla otseselt seotud liikme A edu või ebaõnnestumisega, esindades oma klientide õiguslikke huve komisjoni ees. Olenemata ajutise eetikakomitee mis tahes liikme isiklikest eetilistest volitustest, ei saa tagada, et ükski selline liige ei saaks tahtmatult kallutada leebemat kohtlemist nende poole, kes soosisid tema erahuve, ja vastupidi.

66. Ombudsman rõhutab sellega seoses, et huvide konflikti mõiste eesmärk on tagada, et avalike ülesannete täitmisel ei tekiks olukorda, kus erahuvid *võiksid* isikut mõjutada. Huvide konflikti mõiste eesmärk on üksnes sellise mõju avaldumise võimalus. Seega, kui isikul on erahuve esindav roll, mis *võib* mõjutada seda, kuidas ta täidab oma ülesandeid ajutises eetikakomitees, ei tohiks seda isikut nimetada ajutisesse eetikakomiteesse.

67. Ombudsman leiab eespool esitatud analüüsi põhjal, et liikmel A on erahuve esindav roll, mis võib negatiivselt mõjutada viisi, kuidas ta täidab oma ülesandeid ajutises eetikakomitees.

68. Sellele järeldusele jõudmiseks on ombudsman hoolikalt uurinud ka kõiki kaebuse esitaja ja komisjoni esitatud argumente selle kohta, et liikme A advokaadibüroo ei ole läbipaistvusregistris. Ombudsman märgib, et kui kõnealune õigusbüroo oleks otsustanud läbipaistvusregistriga liituda, ei vähendaks see mingil viisil ombudsmani poolt eespool nimetatud probleeme. Seega ei pea ombudsman asjaolu, et liikme A advokaadibüroo ei ole läbipaistvusregistris, mingil viisil määravaks eelmises punktis esitatud järeldust.

69. Mis puudutab kaebuse esitajate ja komisjoni üksikasjalikke argumente seoses liikme A rolliga, mis puudutab komisjoni endise volinik Dalli muret, siis peab ombudsman asjakohaseks üksnes järgmist. Ombudsman märgib, et kaebuse esitajate sõnul (vt eespool punkt 46) tunnistas tubakaettevõtja, et ta võttis oma advokaadibüroos ühendust parlamendiliikme A-ga, et saada nõu (selle kohta, kuidas tegeleda oma muredega seoses endise voliniku Dalli väidetava tegevusega). Seejärel märkis tubakaettevõtja, et tema palvel võttis liige A ühendust komisjoni kõrgema ametnikuga seoses tubakaettevõtja murega. Ombudsman märgib, et tubakaettevõtte võttis advokaadina ühendust parlamendiliikmega A. Seetõttu leiab ombudsman, et komisjoni liige A võttis seejärel endise ametnikuna komisjoniga ühendust nii mõeldamatu kui ka naiivse ametnikuna.

70. Mis puudutab kaebuse esitajate üksikasjalikke argumente selle kohta, et liikme A ja tema advokaadibüroo kliente ei ole võimalik kindlaks teha, siis piisab, kui märkida, et isegi üks näide sellest, kuidas liige A võtab komisjoniga ühendust oma erahuve esindava rolli raames, oleks problemaatiline. Nagu ta eespool punktis 53 märkis, ei ole sellise huvide konflikti ulatus asjakohane. Ajutise eetikakomitee liikmetega seotud huvide konflikte ei tohiks lubada. Sellega seoses ei ole komisjoni ja kaebuse esitajate vahel vaidlust selle üle, et liige A kohtus kaks korda komisjoni õigustalitusega, et esitada õiguslikke seisukohti kavandatava tubakatoodete direktiivi kohta, olles samal ajal kliendiks tubakaettevõtja. Seega ei pea ombudsman selle küsimuse edasist uurimist määravaks, et jõuda järeldusele käesoleva väite kohta.

71. Ombudsman saatis 26. novembril 2013 komisjoni asepresidendile Šefčovičile kirja, milles kirjeldas eespool esitatud põhjendusi ja märkis, et see põhjendus võiks toetada võimalikku tulevast komisjonile esitatavat soovituselise projekti, milles palutakse tühistada liikme A nimetamine ajutise eetikakomitee liikmeks.

72. 18. detsembril 2013 teatas komisjon oma keskpäeva pressiulevaates, et ta on otsustanud asendada liikme A ajutise eetikakomitee liikmena. Ta lisas, et liige A teatas hiljuti komisjonile, et soovib ajutise eetikakomitee liikmena tagasi astuda. Komisjoni president tänas liiget A olulise rolli eest sõltumatu ja erapooletu nõu andmisel nelja aasta jooksul. Komisjon kinnitas ka oma tunnustust ajutise eetikakomitee ülejäänud kahe liikme tööle, kes olid tema sõnul nõustunud jätkama ajutise eetikakomitee liikmetena tegutsemist.

73. Ombudsman avaldas samuti 18. detsembril 2013 pressiteate, milles tervitas komisjoni otsust nimetada ametisse oma ajutise eetikakomitee uus juht. Ta märkis: „Kaalul oli komisjoni ajutise eetikakomitee usaldusväärsus. Mul on hea meel, et komisjon on järginud minu soovitusi nimetada ametisse uus juht. Raske oli väita, et eelmise juhi kliendiga seotud tegevus ei kujutanud endast võimalikku huvide konflikti. On oluline, et Euroopa üldsuse kahtlused saaks

nüüd hajutada.“

74. Kaebuse esitajad avaldasid samuti 18. detsembril 2013 pressiteate, milles tervitasid komisjoni otsust järgida ombudsmani nõuannet, asendades liikme A komisjoni ajutise eetikakomitee esimehena. Nad lisasid, et liiget A ei oleks tohtinud 2009. aastal ametisse nimetada, rääkimata uuesti ametisse nimetamisest 2012. aastal. Nad märkisid, et on šokeeriv, et komisjon oli nii hüljatud huvide konflikti ohust antud juhul, isegi kui kaebuse esitajad väljendasid oma muret. Nad lisasid, et see „sorry saaga“ peaks andma ülevaate sellest, kuidas komisjon tegeleb huvide konfliktide küsimustega.

75. Arvestades komisjoni otsustavaid meetmeid kaebuse esitajate väite käsitlemiseks seoses liikme A tagasinimetamisega ajutisesse eetikakomiteesse, leiab ombudsman, et komisjon on selle kaebuse aspekti lahendanud.

B. Väide ja sellega seotud väide, et ajutine eetikakomitee ei ole piisavalt läbipaistev

76. Kaebuse esitaja väitis, et ajutise eetikakomitee tegevus ei ole piisavalt läbipaistev. Nad nõudsid, et komisjon võtaks vastu ennetava läbipaistvuspoliitika, mis hõlmab a) ajutise eetikakomitee liikmete elulookirjelduste ja huvide deklaratsioonide avaldamist internetis, nagu see on komisjoni erinõunike puhul; (b) parandada veebipõhist läbipaistvust nii ajutise eetikakomitee liikmete kui ka selle otsuste osas.

77. Ombudsmanile saadetud arvamuses märkis komisjon, et ta pühendab oma EUROPA veebisaidil konkreetse lehekülje ajutisele eetikakomiteele, kus ta avaldab komisjoni otsuse ajutise eetikakomitee loomise ja ajutise eetikakomitee liikmete ametisse nimetamise otsuste kohta. See sisaldab ka nende elulookirjeldusi ning nende ausõnalist avaldust, milles kinnitatakse huvide konflikti puudumist ajutise eetikakomitee liikme ametikoha ja muu tegevuse või huvide vahel. Komisjon märkis, et ta kaalub ka väljavõtte avaldamist ajutise eetikakomitee ametlikest arvamustest (isikuandmete kaitsmisel).

78. Oma märkustes komisjoni arvamuse kohta tervitasid kaebuse esitajad kavandatavaid jõupingutusi ajutise eetikakomitee läbipaistvuse suurendamiseks. Nad märkisid siiski, et huvide konflikti puudumise deklaratsioonide avaldamine sellisel veebilehel ei asenda seda, et ajutise eetikakomitee liikmed ei satuks tegelikult huvide konflikti ohtu. Lisaks märkisid nad, et kuna ajutise eetikakomitee liikme kliendid on võimalike huvide konfliktide kindlakstegemisel väga olulised, peab selline veebileht sisaldama liikme klientide täielikku deklaratsiooni. Kaebuse esitajad tegid ettepaneku, et selle veebilehe loomine peaks olema osa huvide konflikti ohu selgitamise protsessist ning osana laiemast pühendumisest tugevamale lähenemisviisile, mis peaks hõlmama protsesside määratlemist, mida komisjon sellise ohu hindamiseks ja ennetamiseks järgib.

Ombudsmani hinnang

79. Ombudsman võtab teadmiseks komisjoni võetud kohustuse pühendada oma EUROPA veebisaidil konkreetne lehekülg ajutisele eetikakomiteele, avaldades asjakohased komisjoni otsused, millega luuakse ajutine eetikakomitee ja nimetatakse ametisse selle liikmed, nende elulookirjeldused, samuti vandega kinnitatud kinnitus huvide konflikti puudumise kohta ajutise eetikakomitee liikme ülesannete ja nende muu tegevuse või huvide vahel. Komisjon märkis, et ta kaalub ka väljavõtte avaldamist ajutise eetikakomitee ametlikest arvamustest (isikuandmete kaitsmisel). Ombudsman leiab, et selle kohustuse täitmise korral võib see märkimisväärselt parandada nii ajutise eetikakomitee liikmete kui ka ajutise eetikakomitee otsuste läbipaistvust. Kuigi ombudsman leiab, et kaebuse selle aspektiga seoses ei ole vaja edasisi uurimisi, peab ombudsman asjakohaseks teha veel üks märkus.

C. Väide, et komisjon peaks looma sõltumatu eetikakomitee

80. Kaebuse esitajad leiavad, et komisjon peaks pikemas perspektiivis looma sõltumatu eetikakomitee, millel on laiem ja paremini määratletud mandaat kui olemasolev ajutine eetikakomitee, mis tegeleb peamiselt töösuhtejärgsete küsimustega. Nad väidavad, et see komitee peaks olema täiesti sõltumatu ja koosnema avaliku halduse eetika ekspertidest.

81. Ombudsmanile saadetud arvamuses selgitas komisjon, et ta oli varem teinud ettepaneku luua institutsioonidevaheline avaliku elu standardite nõuanderühm, [9] mille ülesanne on anda nõu institutsiooni suhtes kohaldatavate kutse-eetika üldpõhimõtete kohta, välistades samas võimaluse üksikjuhtumite jälgimiseks. [10] Kõnealune projekt ei saanud toetust nõukogult ja Euroopa Parlamendilt. Seega otsustas komisjon 21. oktoobril 2003 luua selle asemel oma ajutise eetikakomitee. Selle komisjoni volitusi laiendati 2011. aastal, kui komisjon võttis vastu oma uue volinike käitumisjuhendi, mis hõlmab praegu nõuandvat pädevust seoses endiste volinike ametijärgse tegevuse ja järelemõtlemisaja kokkusobivusega, samuti võimaluse esitada presidendi taotlusel arvamusi volinike käitumisjuhendi tõlgendamise seotud üldiste eetiliste küsimuste kohta. Seetõttu leiab komisjon, et tal on tugev toimimisjuhend ning et tema praegused eeskirjad ja menetlused tagavad kõrgete eetikastandardite kohaldamise.

82. Oma märkustes komisjoni arvamuse kohta märkisid kaebuse esitajad, et asjaolu, et nõukogu ja parlament ei nõustunud aastatel 2000–2003 institutsioonidevahelise eetikaorganiga, ei takista komisjoni moodustamast olemasoleva ajutise eetikakomitee asemel komisjoni jaoks nõuetekohaselt sõltumatut eetikakomiteed.

83. Kaebuse esitajad nõudsid oma 18. detsembri 2013. aasta pressiteates, mis vastas liikme A asendamisele, et komisjoni ajutine eetikakomitee asendataks täiesti sõltumatu eetikakomiteega, kus liikmed moodustatakse riiklike eetikaasutuste ekspertidest. Sellistel isikutel ei tohiks olla komisjonis ajalugu, nagu nad lisisid.

Ombudsmani hinnang

84. Ombudsman leiab, et on ennatlik võtta seisukoht selle väite kohta, võttes arvesse väga hiljutisi arenguid seoses liikme A asendamisega. Ta kaalub, kas seda küsimust on asjakohane uurida, võttes arvesse ümberkujundatud ajutise eetikakomitee toimimisega seotud tulevase arenguid. Seega ei ole edasised uurimised praegu kolmanda väite suhtes põhjendatud.

D. Järeldused

Selle kaebuse uurimise põhjal lõpetab ombudsman selle järgmise järeldusega:

Asendades liiget A ajutise eetikakomitee liikmena, on komisjon astunud vajalikke samme, et lahendada esimene väide liikme A tagasinimetamise kohta ajutise eetikakomitee liikmeks.

Teise väite ning teise ja kolmanda väite suhtes ei ole vaja edasisi uurimisi.

Sellest otsusest teavitatakse komisjoni ja kaebuse esitajat.

Täiendav märkus

Komisjon peaks täitma oma kohustust luua oma EUROPA veebisaidil spetsiaalne lehekülg ajutise eetikakomitee ja selle töö kohta.

Emily O'Reilly

Strasbourg, 19. detsember 2013

[1] Ajutine eetikakomitee loodi komisjoni 21. oktoobri 2003. aasta otsusega K(2003) 3750.

[2] Kättesaadav aadressil

http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/pdf/code_conduct_en.pdf [Linki]

[3] Iga selline komisjoni otsus põhineks Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 245, milles on sätestatud, et volinikud hoiduvad igasugusest tegevusest, mis on vastuolus nende kohustustega. Ta lisab, et kui nad komisjoniga ühinevad, võtavad nad pühaliku kohustuse, et nad peavad nii ametiaja jooksul kui ka pärast seda kinni sellest tulenevatest kohustustest ja eelkõige kohustusest käituda ausalt ja diskreetselt teatud ametissenimetamiste või soodustuste vastuvõtmisel pärast ametist lahkumist. Nende kohustuste rikkumise korral võib paluda Euroopa Kohtul otsustada, et asjassepuutuv volinik kas saadetakse vastavalt asjaoludele kohustuslikult pensionile vastavalt artiklile 247 või jäetakse ilma õigusest saada pensioni või muid hüvitisi.

[4] Ajutise eetikakomitee kolme liikme volitusi pikendati 2012. aasta detsembris teiseks kolmeaastaseks ametiajaks.

[5] Võttes arvesse komisjoni arvamuse sõnastust, milles viidatakse kõigile ajutise eetikakomitee liikmetele, peab ombudsman siinkohal vajalikuks rõhutada, et kuigi kaebuse esitajad tõstatavad muret liikme A liikmesuse pärast ajutises eetikakomitees, ei tõstata nad

muret ajutise eetikakomitee ülejäänud kahe liikme suhtes.

[6] Vt joonealune märkus 5.

[7] OECD määratlus huvide konflikti kohta on järgmine: „konflikt ametniku avaliku ülesande ja erahuvide vahel, milles ametiisikul on erahuvid, mis võivad sobimatult mõjutada nende ametikohustuste ja kohustuste täitmist“.

[8] Komisjoni 21. oktoobri 2003. aasta otsus K(2003) 3750.

[9] Komisjon [KOM(2000) 200 lõplik].

[10] [KOM(2000) 200 lõplik ja SEK(2000) 2077 lõplik].